

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Валентина Радкевич,
доктор педагогічних наук, професор,
академік Національної академії педагогічних наук України,
директор Інституту професійної освіти
Національної академії педагогічних наук України
<http://orcid.org/0000-0002-9233-5718>,
e-mail: mrs.radkevich@gmail.com

***Анотація.** Висвітлено особливості провадження освітньої діяльності в науковій установі. Охарактеризовано підготовку в Інституті професійної освіти НАПН України здобувачів вищої освіти рівнів магістра (спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки) і доктора філософії (спеціальність 015 Професійна освіта). Визначено проблеми і перспективи розвитку освітніх програм.*

***Ключові слова:** Інститут професійної освіти НАПН України; професійна освіта; підготовка здобувачів вищої освіти; магістратура, аспірантура, докторантура; розвиток освітніх програм.*

EDUCATIONAL ACTIVITIES OF THE INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION OF THE NATIONAL ACADEMY OF PEDAGOGICAL SCIENCES OF UKRAINE

Valentyna Radkevych,
Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor,
Academician of NAES of Ukraine,
Director of the Institute of vocational education and training
of the National academy of educational sciences of Ukraine

***Abstract.** The publication raised the problem of conducting educational process in a scientific institution, highlighted its peculiarities. It has been characterized the training of higher education seekers at the master's level (specialty 011 Educational, pedagogical sciences) and PhD (specialty 015 Professional education) at the Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine. The problems and prospects of the development of educational programs are defined.*

***Keywords:** the Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine; vocational education; training of higher education seekers; master's degree, postgraduate studies, doctoral studies; development of educational programs.*

В Інституті професійної освіти НАПН України здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти – рівнів магістра, доктора філософії, а також – здобувачів наукового ступеня доктора наук. Організаційні питання щодо підготовки докторів наук вирішуються на засіданнях вченої ради Інституту. Структурним підрозділом, що забезпечує організацію освітнього процесу підготовки магістрів і докторів філософії, є кафедра професійної освіти і навчання (завідувач – Світлана Кравець, кандидат педагогічних наук, старший дослідник). Головною метою діяльності кафедри є забезпечення якості освітньої підготовки магістрів і докторів філософії. У своїй діяльності цей підрозділ керується законодавчими та нормативно-правовими актами

державного, галузевого, академічного та інститутського рівнів. Підготовка здобувачів вищої освіти – рівнів магістра, доктора філософії здійснюється на підставі ліцензій щодо провадження освітньої діяльності за другим (магістерським) рівнем вищої освіти і третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти (наказ МОН України від 19.04.2021 № 49-л) за очною і заочною формами навчання, а доктора наук – на підставі рішення вченої ради про відкриття докторантури з підготовки докторів наук у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, зі спеціальності 015 Професійна освіта (протокол № 7 від 08.08.2016 р.) за очною формою навчання. У 2021-2022 рр. навчання здійснювалося за такими спеціальностями: 011 Освітні, педагогічні науки у галузі 01 Освіта/Педагогіка (за Переліком наукових спеціальностей 2016 року) – у магістратурі; 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти (за Переліком наукових спеціальностей 2011 року) та 015 Професійна освіта у галузі 01 Освіта/Педагогіка (за Переліком наукових спеціальностей 2016 року) – в аспірантурі і докторантурі.

Освітня діяльність із підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти відбувається згідно з акредитованою освітньо-професійною програмою «Педагогіка вищої школи» (гарант: В.О. Радкевич, директор Інституту професійної освіти НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України), (сертифікат НАЗЯВО від 27.11.2019 , № 16 до 27.11.2024 р). Мета освітньо-професійної програми полягає у забезпеченні якісної підготовки фахівців, здатних здійснювати освітню діяльність у закладах вищої освіти, центрах надання освітніх послуг, провадити коучингову і тренінгову діяльність, реалізовувати завдання щодо психолого-педагогічної підготовки науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти. Змістом освітньо-професійної програми передбачено формування та розвиток компетентностей, необхідних для ефективної педагогічної діяльності, а саме: цілісної і логічно-послідовної системи знань із педагогіки вищої школи; здатності застосовувати набуті знання, уміння й навички з дисциплін загальної та професійної підготовки для вирішення типових задач діяльності фахівця на відповідній посаді. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, що дає можливість набути необхідні компетентності для подальшої професійної діяльності і соціальні навички (soft skills). Освітньо-професійною програмою передбачено оптимальне поєднання обсягу окремих освітніх компонентів із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти, включно із самостійною роботою, відтак, обсяг аудиторного навантаження для магістрів складає 33 %, навантаження одного навчального року становить 60 кредитів ЄКТС. Освітній процес організовується за змішаною формою навчання й передбачає застосування інтерактивних форм, мультимедійних лекцій, практичних занять, роботу в малих групах, консультативні й індивідуальні заняття, педагогічну та науково-дослідну практику, виконання магістерської роботи. Це сприяє досягненню програмних результатів на підґрунті студентоцентрованого

підходу. Здобувачам вищої освіти забезпечена можливість складання індивідуальної освітньої траєкторії та реалізації права на вибір навчальних дисциплін відповідно до індивідуальних потреб. Навчання проводиться згідно з розкладом, розробленим на основі навчального плану підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. У викладанні застосовуються пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемно-пошукові методи, тренінгові, інтерактивні, інформаційні технології навчання. Керівництвом Інституту приділяється значна увага підготовці магістрів до педагогічної діяльності в умовах реалізації нової законодавчої бази. Принципи та процедури забезпечення якості освіти визначені та легітимізовані в документах: Законі України «Про вищу освіту», «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти, Національному стандарті України «Системи управління якістю» ДСТУ ISO 9001:2009.

Освітня програма передбачає систему оцінювання якості підготовки студентів і включає вхідний, поточний, семестровий, підсумковий контроль та атестацію. Оцінювання знань та практичних умінь здобувачів магістерського рівня вищої освіти здійснюється відповідно до внутрішньо інститутських положень: про організацію освітнього процесу; систему внутрішнього забезпечення якості освіти; порядок створення, організацію і роботу екзаменаційної комісії, про екзамени та заліки; про підготовку і захист магістерської роботи, про рейтингову систему оцінювання знань. В інституті систематично здійснюється контроль за виконанням магістрантами індивідуальних планів роботи. Поточний контроль здійснюють наукові керівники. За результатами атестації завідувач кафедри професійної освіти і навчання готує наказ про переведення здобувачів наукового ступеня магістра на наступний рік навчання. Двічі на рік для магістрантів організують сесії, під час яких у змішаному форматі науковці інституту, задіяні до викладацької роботи, проводять лекційні, семінарські, практичні заняття, тренінги.

Варто також акцентувати увагу на викликах і пріоритетах подальшого розвитку освітньої підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Труднощі та недоліки у підготовці магістрантів пов'язані з відсутністю цільового фінансування освітнього процесу. Інститут професійної освіти НАПН України потребує нормативного врегулювання організації освітнього процесу згідно з Законом України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014 р.), Законом України «Про освіту» (№ 2145-VIII від 28.09.2017 р.), і зокрема, визначення дієвих механізмів залучення науковців, які на постійній основі працюють в інституті, закладах вищої освіти України та зарубіжжя, до викладацької діяльності. У сучасних умовах, у зв'язку з широкомасштабним запровадженням елементів дистанційного навчання, постала необхідність придбання високотехнологічного програмного та технічного забезпечення. Існує об'єктивна потреба забезпечення систематичного інформування здобувачів другого

(магістерського) рівня вищої освіти щодо можливої участі у міжнародних проєктах, грантових програмах, а також сприяння їхній публікаційній активності.

Освітня діяльність із підготовки та атестації здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Професійна освіта» (гарант: Л.М. Єршова, доктор педагогічних наук, доцент, заступник директора з науково-експериментальної роботи ІПО НАПН України) (сертифікат НАЗЯВО від 28.08.2021, № 2129, до 01.07.2027 р). Цілі навчання в аспірантурі Інституту професійної освіти НАПН України зорієнтовані на підготовку конкурентоспроможних науково-педагогічних працівників, здатних до креативної, автономної і відповідальної діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, виконання й успішного захисту наукових досліджень задля підвищення іміджу системи освіти України. Це відображено в цільових настановах освітньо-наукової програми щодо орієнтації наукових досліджень на вирішення практичних завдань професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, розвиток актуальних компетентностей учнівської і студентської молоді, а також педагогічних працівників закладів П(ПТ)О і ФПО; сприяння якісному науково-методичному супроводу функціонування закладів освіти. Успішній реалізації цього підходу сприяють такі чинники: зрілий вік більшості здобувачів (65 % – старше 40 р.), їх професійна приналежність до системи П(ПТ)О і ФПО (55 %), значний відсоток керівників закладів освіти (32,5 %), що свідчить про їхню орієнтацію на горизонтальну кар'єру (015 Професійна освіта), а не на вертикальну (073 Менеджмент). Унікальність освітньої підготовки здобувачів ступеня доктора філософії визначається місією інституту, відображеною гаслом «Від наукових досліджень – до кращих освітніх практик» щодо підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників як дослідників інноваційного типу, здатних до студентоцентрованого навчання; досягнення програмних результатів здійснюється через участь у дослідженнях і заходах лабораторій ІПО; співпрацю з фаховими виданнями ІПО; використання розроблених ІПО педагогічних інновацій у галузі професійної освіти, належну ІТ підтримку. У діяльності інституту як провідній науковій установі у сфері професійної освіти гармонійно поєднуються наукова діяльність, освітній процес і науково-методичний супровід закладів освіти; наявна потужна база наукових досліджень (Інститут професійної освіти НАПН України, 2022); напрацьовано значний досвід наукового керівництва інноваційною освітньою діяльністю в закладах П(ПТ)О (Інститут професійної освіти НАПН України, 2021); сформований якісний кадровий склад науковців зі великим досвідом роботи в ЗВО (Інститут професійної освіти НАПН України, 2021b). Це створює унікальні можливості для підготовки фахівців інноваційного типу, здатних для комплексного вирішення проблем у професійно-педагогічній, інноваційній діяльності закладів освіти, що сприяє науково-технічному, технологічному та культурно-моральному розвитку суспільства, інтеграції

української науки до світового освітньо-наукового простору. Визначені в освітньо-науковій програмі знання, вміння, навички ефективної комунікації, автономної й відповідальної поведінки майбутніх докторів філософії узгоджені з пп.2.3.4; 9 Стратегії розвитку ІПО (Інститут професійної освіти НАПН України, 2020) та його освітньої діяльності (Інститут професійної освіти НАПН України, 2018, 02 січня), й зорієнтовані на забезпечення: студентоцентрованого, проблемно-орієнтованого, дистанційного і змішаного навчання; підвищення кваліфікацій науково-педагогічних кадрів; інформатизацію освітнього процесу; міжнародного співробітництва.

Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук в Інституті професійної освіти НАПН України здійснюється на підставі рішення вченої ради про відкриття докторантури з підготовки докторів наук галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка», зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» (протокол № 7 від 08.08.2016 р.) і координується вченою радою інституту. Вступ до докторантури здійснюється на конкурсній основі. Здобувачі наукового ступеня доктора наук для завершення роботи над науковими дослідженнями й оформлення їх результатів не менше ніж за два місяці до вступу подають на розгляд відповідної науково-дослідної лабораторії розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, рекомендаційний лист-характеристику штатного доктора наук зі згодою бути науковим консультантом. На засіданні лабораторії після заслуховування доповіді здобувача приймається ухвала щодо рекомендації вступника на розгляд вченої ради й ухвалення рішення про вступ до докторантури інституту. Остаточне рішення щодо вступу здобувача в докторантуру ухвалюється на засіданні вченої ради інституту абсолютною більшістю голосів членів ради. Нормативний строк підготовки докторів наук складає два роки. Мета підготовки здобувачів наукового ступеня доктора наук в Інституті професійної освіти НАПН України полягає у забезпеченні професійного розвитку конкурентоспроможних наукових і науково-педагогічних кадрів, здатних до креативної, автономної і відповідальної діяльності у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, набутті компетентностей з розроблення і впровадження методології та методики дослідницької роботи, створення нових системоутворюючих знань та/або прогресивних технологій, методик, розв'язання важливої наукової або прикладної проблеми, яка має важливе суспільне значення, розвиток у них самостійності, автономності, відповідальності і конкурентоспроможності, оскільки вступ до докторантури здійснюється за критерієм вмотивованості в науковій і викладацькій діяльності.

Здобувачі наукового ступеня доктора наук упродовж року беруть участь у всіх науково-практичних заходах інституту, відвідують методологічні семінари для здобувачів наукових ступенів і двічі на рік звітують на засіданнях лабораторій і вченої ради, представляючи результати виконаного дослідження. Особливість підготовки здобувачів наукового ступеня доктора наук у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, зі спеціальності

015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) визначається тематикою наукових шкіл (Інститут професійної освіти НАПН України, 2022а), специфікою діяльності лабораторій (Інститут професійної освіти НАПН України, 2006-2021). Для організації процесу підготовки здобувачів наукового ступеня доктора наук в Інституті професійної освіти НАПН України використовують форми педагогічної взаємодії з науковими консультантами і вченими Інституту через інтегрування докторантів у діяльність науково-дослідних лабораторій; залучення до їх консультування керівників наукових шкіл через проведення наукових семінарів і вебінарів. На період карантину та під час воєнного стану запроваджено онлайн-консультування. Окрім цього, докторантам Інституту забезпечено онлайн-доступ до літературних джерел, авторефератів і дисертацій, що наявні в бібліотеці Інституту (Інститут професійної освіти НАПН України, 2019).

Науковий ступінь доктор наук у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) присуджується здобувачам спеціалізованою вченою радою за результатами публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується Міністерством освіти і науки України. Тому протягом строку перебування в докторантурі докторант має представити узагальнення проведених самостійно оригінальних досліджень із отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення, у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується Міністерством освіти і науки України.

Перебування в докторантурі не є обов'язковою умовою для подання наукових досягнень до спеціалізованої вченої ради та подальшого їх публічного захисту для здобуття ступеня доктора наук. Проміжна атестація докторантів здійснюється на засіданнях вченої ради інституту двічі у рік, де здобувач презентує узагальнені результати виконуваного дослідження. Підсумкова атестація здобувачів наукового ступеня доктора наук здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою Д 26.458.01 Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України.

Вагомі здобутки (академічна мобільність аспірантів / докторантів, залучення іноземних вчених до освітньої діяльності тощо) та виклики освітньої підготовки й атестації здобувачів ступенів доктора філософії і доктора наук в умовах сьогодення. Право на академічну мобільність аспірантів / докторантів реалізується шляхом сприяння участі здобувачів ступеня доктора філософії і доктора наук у міжнародних програмах та проєктах та на підставі меморандумів і договорів про співробітництво між Інститутом професійної освіти НАПН України й зарубіжними закладами

освіти як партнерами, а також на забезпечення стажування аспірантів/докторантів в зарубіжних закладах освіти. Здобувачі ступеня доктора філософії і доктора наук ознайомлені зі змістом і особливостями роботи інформаційних порталів для пошуку програм мобільності докторів філософії, а також інших премій і стипендій, а саме: StudyPortals. рHd; Find PhD; Study.EU, «Association Bernard Gregory». Вони мали також можливість долучитися до активної роботи в реалізації проєкту «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні 609536-EPP-1-2019-1-DE-EPPKA2-SVNE-SP».

Упродовж 2021-2022 навчального року аспіранти й докторанти Інституту взяли активну участь у міжнародних, всеукраїнських, науково-практичних, науково-методичних онлайн-конференціях, опублікували наукові праці в зарубіжних наукових виданнях та в часописах, внесених до наукометричних баз даних.

Зокрема, у 2021 р. здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук взяли участь у: II International Conference «Role of science and education in sustainable development» (5-6 квітня 2021 р., м. Катовіце, Польща); II International On-line Scientific Conference «Topical issues of society development in the turbulence conditions» (25 травня 2021 р., м. Братислава, Словаччина); III International scientific conference «Digital economy and digital society» (28-29 травня 2021 р., м. Катовіце, Польща); I Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми розвитку творчої особистості майбутнього педагога в контексті інтеграції України до єдиного європейського і світового освітнього простору» (27-29 жовтня 2021 року, м. Глухів, Україна); VI Міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи» (4-5 листопада 2021 р., м. Львів, Україна); XI Міжнародній науково-практичній конференції «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи» (25-26 листопада 2021 року, м. Хмельницький, Україна). Здобувачі ступеня доктора філософії та доктора наук також мали можливість долучитися до активної участі в реалізації проєкту «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні 609536-EPP-1-2019-1-DE-EPPKA2-SVNE-SP».

У 2022 р. здобувачі вищої освіти взяли участь у: 3-ій Міжнародній науковій конференції «Роль науки та освіти в забезпеченні сталого розвитку» (20-21 січня 2022 р., Вища технічна школа в Катовіце, Республіка Польща); Міжнародній конференції «VII Congresso International de Direito da Moda» (01 грудня 2022 р., Бразилія); Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід» (16 лютого 2022 р., Україна), Міжнародній науково-практичній конференції «Педагогіка і психологія сьогодення: теорія та практика» (21-22 січня 2022 р., Україна), Міжнародній науково-практичній конференції «Наука, освіта та суспільство в XXI столітті: наукові ідеї та механізми реалізації» (14 грудня 2022 р., Україна) IV

Міжнародній науково-практичній конференції «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства» (20 жовтня 2022 р., Україна), VI Міжнародній конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу» (04 листопада 2022 року, Україна); Міжнародному тренінгу «Occupational Standards Development» (15 вересня 2022р., Бельгія); онлайн тренінгу в рамках Еразмус+ проєкту PAGOSTE «Професіоналізація педагогів: підходи, структура та стандарти» (17-19 жовтня 2022 р., Університет Констанца).

Відповідно до установчих документів, що регулюють надання освітніх послуг, зокрема мовної підготовки здобувачів вищої освіти працівниками Вищої Школи Лінгвістичної (Польща) та Інституту професійної освіти НАПН України проводяться заходи з мовної підготовки та складання іспиту з іноземної мови (міжнародна сертифікація) для наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників закладів вищої та професійної освіти. Основними особливостями програми є складання мовних тестів, розроблених відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій визначення рівнів сформованості мовної комунікативної компетентності; заняття проводилися дистанційно досвідченими викладачами з Польщі, Великобританії, Німеччини (дипломовані носії мови); особистісно-орієнтований підхід до кожного учасника Програми; використовуються сучасні мовні лабораторії, комп'ютерні та мультимедійні класи Вищої Школи Лінгвістичної; учасники Програми мають можливість пройти мовну підготовку (впродовж 1 місяця) та скласти іспит на визначення рівня володіння іноземною (польською, англійською, німецькою) мовою; випускники Програми отримують мовний сертифікат, що підтверджує рівень володіння іноземною мовою (не нижче B2), відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України. Аспіранти Інституту опановують новітні результати актуальних фундаментальних і прикладних наукових досліджень, закономірності, законодавче забезпечення розвитку професійної освіти і навчання та виявляють адаптаційний потенціал зарубіжного досвіду. Ґрунтовно ознайомлюються з мережею закладів професійної та фахової передвищої освіти, засвоюють моделі та системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу і долучаються до розроблення відповідних рекомендацій щодо модернізації вітчизняної системи професійної (професійно-технічної) освіти, засвоюють інноваційні технології професійного навчання майбутніх фахівців, методики сприяння професійному розвитку педагогічного персоналу закладів професійної освіти та забезпечення високого рівня якості професійного навчання в Україні. Випускники освітньо-наукової програми підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 015 Професійна освіта визначають та засвоюють ефективні форми організації та механізми консультування здобувачів професійної та фахової передвищої освіти щодо започаткування власної справи і успішного ведення малого бізнесу, планування та реалізації професійної кар'єри, набувають практичних умінь щодо розроблення smart-комплексів та їх використання в освітній діяльності,

здійснення управління закладом професійної освіти на засадах соціального партнерства. Аспіранти Інституту мають змогу досліджувати й обґрунтовувати методичні засади дистанційного навчання кваліфікованих робітників у закладах професійної та фахової передвищої освіти. Опановують провідні ідеї відкритого професійного навчання, проектування особистісно-розвивальних технологій, активного використання Інтернет-сервісів, соціальних мереж, спеціального програмного забезпечення, здатних розгорнути інформаційно-освітнє середовище як складову світового освітнього простору. В аспірантурі Інституту здобувачі наукового ступеня доктор філософії долучаються до проектування інформаційно-освітнього середовища закладів професійної та фахової передвищої освіти. Опановують теоретичні і методичні основи стандартизації професійної освіти фахових молодших бакалаврів у коледжах і технікумах. Наукові праці аспірантів і докторантів Інституту завантажуються в електронну бібліотеку НАПН України та розміщуються на офіційному Web-сайті ІПО НАПН України.

У 2022 р. було оновлено зміст ОНП. Зміни характеризуються оновленням назв та змісту навчальних дисциплін. Зокрема, змінено назви попередніх дисциплін і відповідно введено такі дисципліни обов'язкового компоненту як: «Методологія і методика наукових педагогічних досліджень», «Цифрові технології в науково-педагогічних дослідженнях», «Психологія наукової і педагогічної діяльності», вибіркової складової: «Правова культура педагогічного працівника», «Моделі змішаного навчання у професійній освіті», «Психологічна діагностика у наукових педагогічних дослідженнях». До змісту робочої програми із навчальної дисципліни «Психологія наукової і педагогічної діяльності» введено завдання щодо формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії умінь і навичок педагогічної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища закладу професійної освіти. До змісту навчальної дисципліни «Порівняльна професійна педагогіка» введено євроінтеграційну проблематику до освітнього процесу. До списків літератури у навчально-методичних комплексах навчальних дисциплін включено праці європейських учених і дослідників

Атестація здобувачів ступеня доктора філософії забезпечувалася у 13 разових спеціалізованих вчених радах із правом проводити захист дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями). Напрями досліджень: формування професійно-етичної культури майбутніх графічних дизайнерів у коледжах; підготовка майбутніх учителів професійних технічних предметів із використанням технологій дистанційного навчання в університетах республіки Польща; формування професійної компетентності майбутніх майстрів ресторанного обслуговування в професійно-практичній підготовці; розвиток професійної компетентності методистів закладів професійної освіти у міжкурсовий період підвищення кваліфікації; формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва; підготовка фахівців готельного

господарства і туризму у професійних школах Туреччини; формування правової культури кваліфікованих робітників у закладах професійної освіти морського профілю, розвиток творчого потенціалу майбутніх автомеханіків у коледжах, розвиток ключових компетентностей майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю засобами інтерактивних технологій, професійна підготовка майбутніх токарів за дуальною формою освіти, розвиток екологічної компетентності майбутніх викладачів спеціальних дисциплін закладів професійної освіти аграрної галузі, формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі з використанням онлайн-технологій. Усі захисти дисертаційних досліджень відбулися з позитивним рішенням.

Випускники аспірантури Інституту, які навчалися за державним замовленням, працюють у державних закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Одна з випускниць працевлаштована на посаду наукового співробітника науково-організаційного відділу Інституту. Випускниця докторантури Інституту, яка навчалася за державним замовленням, була прийнята на посаду старшого наукового співробітника лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту.

Ефективність освітньої діяльності і зокрема роботи аспірантури та докторантури визначається успішним завершенням у 2021 році 12 здобувачами науково-освітньої програми із достроковим захистом дисертаційних робіт. Усі інші здобувачі ступеня доктора філософії 4-го року навчання успішно завершили освітню складову й склали державний кваліфікаційний іспит. Окрім цього, у 2021 році захистили дисертаційні дослідження 3 докторанти 2017, 2018 і 2019 років випуску та 3 здобувача ступеня доктора наук, а також 4 аспіранти 2017 і 2018 років випуску, 1 здобувач ступеня кандидата педагогічних наук і 2 здобувачів ступеня доктора філософії 2020 року випуску. 2022 році ще один аспірант достроково завершив навчання та захистив дисертаційну роботу.

Труднощі та недоліки у підготовці наукових і науково-педагогічних кадрів пов'язані з неузгодженістю освітнього законодавства та інших правових актів щодо регламентації процедур та інструментів здійснення освітньої діяльності науковими установами. Це виявляється у нечітких механізмах створення і функціонування в наукових установах кафедр, формування педагогічного стажу викладачів, здійснення окремих професійних доплат. Усунення фінансових недоліків передбачено за рахунок поповнення спеціального фонду ІПО, а вирішення законодавчих може бути досягнуто на загальнодержавному рівні. Спостерігається об'єктивна необхідність подальшого удосконалення дослідницького процесу здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук.

Перспективні напрями щодо ефективності освітньої діяльності з підготовки та атестації здобувачів ступеня магістра, доктора філософії, доктора наук:

- розроблення та реалізація концепції, стратегії і практичних механізмів мотивації представників бізнесу і роботодавців до інвестування науково-освітньої програми «Професійна освіта» для підготовки творчих педагогів закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти та керівників інноваційного типу, здатних до креативної, автономної і відповідальної діяльності у сфері професійної освіти, з подальшою інтеграцією результатів самостійного наукового дослідження у світовий науково-освітній простір задля підвищення рівнів якості та іміджу вітчизняної професійної освіти;

- розроблення та реалізація порядку і чітких механізмів дистанційного навчання й навчання за індивідуальним графіком з метою максимального забезпечення доступу до освітнього процесу як окремих категорій здобувачів ступеня доктор філософії, так і забезпечення освітнього процесу в умовах форс-мажорних обставин;

- організація міжнародних стажувань аспірантів і докторантів;

- сприяння опублікуванню навчально-методичної літератури, підготовленої аспірантами та докторантами у ході виконання досліджень;

- проведення адаптаційних тренінгів та майстер-класів щодо вдосконалення комунікативних умінь застосування іноземної мови;

- посилення уваги наукових керівників (консультантів), керівників науково-дослідних робіт, у межах яких виконуються дисертаційні дослідження аспірантів та докторантів, до забезпечення відповідного методологічного рівня дисертацій, своєчасного виконання індивідуального плану роботи аспірантів та докторантів;

- розроблення й запровадження рейтингової системи щодо оцінювання якості освітньої підготовки здобувачів ступеня доктор філософії, а також системи нівелювання ризиків негативних наслідків інноваційної діяльності в системі освіти;

- модернізація матеріально-технічного обладнання та інформаційного забезпечення науково-освітньої підготовки аспірантів і докторантів.

Список посилань

Radkevych, V., & Yershova, L. (2022). Status of Preparedness of Vocational Education System to Counter Real and Potential Threats to National Security and National Interests of Ukraine in the Conditions of External and Internal Challenges. *Professional Pedagogics*, 1(24). 4–17 URL: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.4-17>

Єршова Л.М., & Базиль Л.О. (2020). Ефективні вектори співпраці інституту професійно-технічної освіти НАПН України з навчально(науково)-методичними центрами (кабінетами) професійно-технічної освіти. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(1),1-10. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-8-1>

Єршова, Л.М. (2021). Модернізація змісту загальноосвітньої підготовки в системі професійної (професійно-технічної) освіти. In *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: збірник матеріалів XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної) (25 березня 2021 р.)* (с.2 9-34). Київ: ІТТО НАПН України.

Інститут професійної освіти НАПН України (2006-2021). *Презентації лабораторій*. <https://ivet.edu.ua/index.php/labs/prezentatsii-laboratorii>

Інститут професійної освіти НАПН України (2018, 02 квітня). *Статут Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України (нова редакція)*. <https://ivet.edu.ua/images/home/publiczna-informatsiia/statut.pdf>

Інститут професійної освіти НАПН України (2018, 02 січня). *Стратегія розвитку освітньої діяльності Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України (на 2018-2025 роки)*. https://ivet.edu.ua/images/home/publiczna-informatsiia/strategiia_rozvytku_osvitnoi_diialnosti.pdf

Інститут професійної освіти НАПН України (2019, 08 жовтня). *Базові джерела з навчальних дисциплін*. <https://ivet.edu.ua/repozytarii/bazovi-dzherela-z-navchalnykh-dystyplin>

Інститут професійної освіти НАПН України (2020). *Стратегія розвитку Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України (на 2020-2025 роки)*. https://ivet.edu.ua/images/home/publiczna-informatsiia/strategiia_rozvytku_na_2020-2025_roky.pdf

Інститут професійної освіти НАПН України (2021, 22 квітня). *Витяг з Єдиної державної електронної бази з питань освіти щодо права провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти*. https://ivet.edu.ua/images/home/publiczna-informatsiia/Vytiah_z_litsenzii_ZVO_22.04.2021time16.15.pdf

Інститут професійної освіти НАПН України (2021b). *Педагогічні ресурси. Викладацький склад*. <https://ivet.edu.ua/index.php/education/pidhotovka-doktoriv-filosofii-015-profesiina-osvita/pedahohichni-resursy/vikladatskij-sklad>

Інститут професійної освіти НАПН України (2021a). *Експериментальна робота. Звіти*. <https://ivet.edu.ua/index.php/activity/eksperymentalna-robota/zvity>

Інститут професійної освіти НАПН України (2022b). *Педагогічні інновації для освітньої практики*. <https://ivet.edu.ua/index.php/activity/pedahohichni-innovatsii>

Інститут професійної освіти НАПН України (2022c). *Планова продукція з тем наукових досліджень Інституту професійної освіти НАПН України*. <https://ivet.edu.ua/repozytarii/produksiia-ndr>

Інститут професійної освіти НАПН України (2022a). *Наукові школи*. <https://ivet.edu.ua/index.php/activity/naukovi-shkoly>

Радкевич, В. О., & Єршова, Л.М. (ред.) (2021). *Професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта : інформаційно-аналітичні матеріали*. Житомир: «Полісся».

Радкевич, В. О., Лузан, П. Г., & Пащенко, Т. М. (2022). Фахова передвища освіта: аналітичний огляд ефективності. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2), 1-12. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4209>.

Радкевич, В., & Єршова, Л. (2021). Професійна (професійно-технічна) освіта для потреб особистості, економіки та суспільства. In В. Г. Кремень (ред.). *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія (До 30-річчя незалежності України)* (с. 76-81). Київ : КОНВІ ПРІНТ/ <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>.

Радкевич, В., & Єршова, Л. (2021). Сучасна фахова передвища і вища освіта — ключова умова конкурентоспроможності України. In В. Г. Кремень (ред.). *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія (До 30-річчя незалежності України)* (с. 82-86). Київ : КОНВІ ПРІНТ, DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>.

Радкевич, В.О. (2022). Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах сучасних викликів: Наукова доповідь на методологічному семінарі НАПН України «Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів», 17 листопада 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2), 1-15. URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4218>

Романова Г.М., & Єршова Л.М. (2019). Акредитація освітньої програми: європейський підхід. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 1(1), 1-3. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2019-1-1-5-1>